

De radio

De radio heeft in de oorlogsperiode een heel belangrijke rol gespeeld. Via de radio kunnen mensen afstemmen op de Hilversumse zenders om naar het nieuws luisteren. Nieuwsberichten zijn in tijden van oorlog heel belangrijk voor mensen, maar de berichten die de huiskamer binnenkomen via de radio zijn na de Duitse inval niet betrouwbaar. Vrij snel na de inval bezetten de Duitse soldaten de radiozenders in Hilversum. Nederlandse omroepverenigingen krijgen vanaf die tijd een verbod voor bepaalde uitzendingen. Het uitgezonden nieuws wordt door de Duitsers samengesteld en is vaak 'gekleurd'.

Radio Oranje

Vlak na de Duitse inval wijken de Nederlandse regering, het Koninklijk Huis en een aantal bekende Nederlanders uit naar Engeland. Vanuit de BBC-studio's te Londen worden Nederlandstalige uitzendingen

Herinnering Lies, 15 jarig meisje:
"Vanaf 4 juli 1940 mocht er alleen maar naar Duitse en Nederlandse zenders worden geluisterd. Op zondag 28 juli 1940 kwam de eerste uitzending van Radio Oranje, vanuit Londen. Illegaal dus volgens de nieuwe Duitse wetten. In die eerste uitzending spreekt Koningin Wilhelmina tot de bevolking. Ze zal dat regelmatig blijven doen."

verzorgd. Het zijn vooral nieuwsuitzendingen en berichten in code voor het Nederlandse verzet. De zender krijgt als naam 'Radio Oranje' en het doel is de verzetswil en het vertrouwen in de uiteindelijke bevrijding hoog te houden. Later wordt er ook muziek en cabaret uitgezonden. De meeste Nederlanders stemmen een paar keer per dag op vaste tijden af op 'Radio Oranje'. Het gevolg is dat er praktisch niet meer naar Hilversum geluisterd wordt. De Duitse bezetter verbiedt om naar de Engelse zender te luisteren. Ze richten stoorzenders op om de radiogolven vanuit Engeland onverstaaanbaar te maken.

Inleveren van het radiotoestel

Om het luisteren naar de Engelse zender onmogelijk te maken, maakt de bezetter in mei/juni 1943 via raambiljetten door heel Nederland bekend dat alle radio's ingeleverd moeten worden. Op de achterkant van de radio werd een code gestempeld. Dan wisten de Duitsers waar de radio vandaan kwam. De ingeleverde radiotoestellen zijn met wagonladingen vol per trein naar Duitsland vervoerd voor onderdelen van koper, deze worden in de wapenindustrie gebruikt. Sommige mensen hebben nog een oud kapot toestel op de zolder staan om in te leveren.

Hun eigen toestel wordt dan verstopt in een kast of onder de vloer. Als de kust veilig is, wordt het verstopte radiotoestel tevoorschijn gehaald en naar 'Radio Oranje' geluisterd.

Pientere vaders en zonen bouwen een simpele radio, die in een trommel, een sigarendoos, schemerlamp, in een bijbel of achter een schilderij opgeborgen wordt. Via vlugschriften worden berichten doorgegeven naar mensen die geen radiotoestel hebben.

Herinnering Maarten, 13 jarige jongen: "Omdat de mensen niet mochten luisteren naar de Engelse zender, moesten in 1943 alle radio's ingeleverd worden. Sommige mensen waren handig en konden radio's maken in allerlei voorwerpen zoals een stoof of een tabaksblik. De mensen die geen radio hadden, kregen briefjes waarop de berichten stonden. We luisterden 's avonds samen met een paar mensen in een verduisterd huis naar de radio. We zaten dicht op elkaar, de radio stond heel zachtjes zodat het geluid ons niet kon verraden. Na de uitzending moest iedereen ook voorzichtig weer weg gaan, want anders zou het kunnen opvallen en dan was degene die de radio had strafbaar. Dat was echt heel gevaarlijk. Daarvoor kon je worden opgepakt en dan kwam je in de gevangenis."